

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

Vzdelávací program:

INOVAČNÉ VZDELÁVANIE PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV ŠKÔL V OBLASTI INKLUZÍVNEHO VZDELÁVANIA DETÍ Z MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT

Názov záverečnej prezentácie:

Špecifický prístup vo výchove a vzdelávaní detí z marginalizovaných rómskych
komunít

Meno a priezvisko frekventanta:

Jana Bamburáková

Názov skupiny:

MRK2_INV_PO_014

Pracovisko:

Základná škola s materskou školou Trhovište

Rok: 2015

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

- ▶ **Obsah**
- ▶ **Teoretická časť**
- ▶ **1 Inklúzia a multikulturalizmus v materskej škole**
 - ▶ 1.1 Inklúzia a inkluzívne vzdelávanie
- ▶ **2 História a kultúra Rómov**
 - ▶ 1.1 Pôvod Rómov, ich pomenovanie a príchod do Európy
- ▶ **3 Špecifiká výchovy a vzdelávania rómskych detí v materskej škole**
 - ▶ Výchova a vzdelávanie rómskeho dieťaťa v materskej škole
 - ▶ Vzťah rodičov k vzdelaniu a materskej škole ako inštitúcií

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

1 INKLÚZIA A MULTIKULTURALIZMUS V ŠKOLE

Filozofiu inkluzívneho vzdelávania, ako prístupu, ktorý si do centra pozornosti kladie dieťa v jeho jedinečnosti a detskú populáciu v celej jej rozmanitosti, si úspešne osvojili krajiny, ktoré sú známe svojou kultúrnou a etnickou rozmanitosťou (škandinávske krajiny, Veľká Británia a Kanada). Problematika inkluzívneho vzdelávania je súčasťou agendy aj nadnárodných inštitúcií ako je OSN, UNESCO a Európska únia. K tejto filozofii sa v uplynulom období prihlásilo aj Slovensko.

Z praxe vieme, že deti z marginalizovaných rómskych komunit čelia vážnym bariéram vo vzdelávaní, ktoré často vedú

k ich vylučovaniu z väčšinového vzdelávacieho prúdu a sú vzdelávané v systéme špeciálneho školstva alebo čelia rôznym segregáčnym praktikám v bežných školách.

Nazdávame sa, že z hodnôt a princípov inkluzívneho vzdelávania by mali benefitovať aj deti z marginalizovaných rómskych komunit. Do úvodnej kapitoly sme zaradili pojmy inklúzia a multikulturalizmus a

im príbuzné pojmy, ktoré umožnia pochopiť existenciu multikulturality v inkluzívnej škole.

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

Inklúzia a inkluzívne vzdelávanie

V kontexte historického

vývoja sa objavovalo niekoľko základných prístupov v edukácii detí so špeciálnymi vzdelávacími potrebami. Scholz (2007) vymedzuje päť fáz:

Exklúzia

Deti s postihnutím, nespĺňajúce (alebo prípadne aj spĺňajúce) kritéria, ktoré viac či menej svojvoľne vymedzí nejaká vyššia inštancia, sa kompletne vylúčia z edukačného procesu.

Segregácia/separácia

Deti, ktoré sa majú zaškoliť, sa rozdeľujú podľa dopredu vymedzených kritérií na určité podskupiny. Pri takomto selektívnom prístupe sa vychádza z názoru, podľa ktorého možno deťom poskytnúť optimálne podmienky edukácie iba v skupinách čo najviac homogenizovaných.

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

Integrácia

Nad'alej existujú vedľa seba rozdielne podskupiny, ale deti s postihnutím môžu – s istou podporou – navštevovať bežné školy. V praxi sa prejavuje ako duálny systém, v ktorom jestvuje paralelne integrovaná aj segregovaná edukácia. Je typická aj pre Slovensko. Deti s ľahším „postihnutím“, ak chcú (s určitou podporou) môžu navštevovať bežné školy a deti s ťažším postihnutím nad'alej zostávajú v špeciálnych školách.

Inklúzia

Základná idea integrácie nadobúda novú odlišnú vyššiu kvalitu. Pri tomto edukačnom prístupe sa už heterogenita principiálne chápe ako normalita. Zvyšky starého školského systému a jeho segregujúcej inštalácie postupne zanikajú.

Rôznorodosť je normálna

Ide vlastne o dovŕšenie procesu inklúzie. Ako uvádza Lechta (2010) Inklúzia by sa mala stať podľa Scholza samozrejmosťou. Jej základnou charakteristikou je rôznorodosť detí v triedach.

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

Inklúzia je proces - Inklúzia predstavuje nekončiace úsilie o nachádzanie individuálnych a systémových odpovedí na neustále sa meniacu diverzitu v spoločnosti a v školách. Inklúzia znamená nachádzať spôsoby ako žiť s rôznorodosťou a ako čerpať z rôznorodosti.

Inklúzia súvisí s identifikáciou a odstránením bariér - Predpokladom schopnosti identifikovať prekážky je zber, zhromažďovanie a hodnotenie komplexných údajov z rôznych zdrojov pre zlepšovanie politiky a praxe.

Inklúzia znamená prítomnosť, účasť, úspech a šťastie všetkých detí - Úspech je pritom spájaný s výstupmi vzdelávacieho procesu, ktoré presahujú rámec testovania vedomostí.

Inklúzia zahŕňa osobitú pozornosť na tie cieľové skupiny, ktoré čelia ohrozeniu marginalizácie, exklúzie a dosahovania podpriemeru vo vzdelávaní.

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

Špecifiká výchovy a vzdelávania rómskych detí v materskej škole

Výchova a vzdelávanie rómskeho dieťaťa v materskej škole

Keďže väčšina rómskych detí vyrastá vo veľmi zlých sociálnych, hygienických a bytových podmienkach, je osobitne dôležité, aby učiteľky materských škôl poznali a v pedagogickej práci rešpektovali špecifiká rómskych detí a ich učenia sa.

V procese výchovy a vzdelávania zohrávajú významnú úlohu životné skúsenosti, prostredníctvom ktorých si dieťa upevňuje to, čo je pre jeho život dôležité. Na rómske dieťa vplývajú tri základné skupiny vychovávateľov:

- starí rodičia, ktorí reprezentujú najstaršie osoby v komunite. Deti sa od nich učia o minulosti a sú pre ne určitým spojivom medzi životom a smrťou.
- rodičia, ktorí sú pre deti určitým prototypom ženatých mužov a vydatých žien. Slúžia ako vzor, ktorý deti spontánne napodobňujú, a sú pre ne určitou autoritou.
- iné deti, spravidla súrodenci, a ostatní príbuzní. Významnú úlohu majú v tejto skupine dievčatá, ktoré okrem súrodeneckej funkcie plnia aj úlohu mediátora medzi dospelými a deťmi.

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

Verbálne vysvetľovania poznatkov bez reálneho kontextu nemá pre rómske dieťa zmysel a význam, pretože nie je v súlade s jeho kultúrnymi vzorcami. V praxi to znamená že, učiteľka musí dobre poznať konkrétne dieťa, rodinu a výchovné praktiky vývinu, aby mohla individualizovať svoje edukačné pôsobenie a nadväzovať na predchádzajúce vedomosti a skúsenosti dieťaťa. Efektívne je totiž práve také učenie, ktoré využíva všetko to, čo sa dieťa naučilo v rodine.

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

Vzt'ah rodičov k vzdelaniu a materskej škole ako inštitúcií

Rómski rodičia pomerne často nedôverujú materskej škole, že dokáže vytvoriť pre ich deti prostredie bez predsudkov, v ktorom sa bude rozvíjať aj rómska identita ich detí. Hodnoty školy sú pre značnú časť Rómov druhoradé a zlyhanie v škole nie je pre rómske dieťa a jeho rodičov osobitne významné, teda ani predškolská výchova nemá osobitnú vážnosť. Keďže sami rodičia majú obyčajne len základné vzdelanie a vzhľadom na vlastnú sociálnu situáciu si nedostatočne uvedomujú význam predškolskej výchovy a dosiahnutého vzdelania pre uplatnenie na trhu práce. Sú presvedčení, že pre dieťa je dôležitejšie to, ako ho prijme učiteľ a rovesníci, než kvalita učenia. Rómski rodičia, aj keď sú často veľmi biedni, majú určitú koncepciu dôstojnosti svojich detí, a ak sa domnievajú, že v triede materskej školy by mohlo byť ich dieťa ponížované, radšej ho do materskej školy nezapíšu, respektíve ho tam pravidelne nevodia.

mpc

METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

Názov edukačnej aktivity:	Poviem ti básničku, mamička
Vzdelávacia oblasť:	Sociálno- emocionálna oblasť
Obsahový štandard:	Umelecké stvárnenie obsahu, literárnych a dramatických diel
Výkonový štandard:	Zapamätať si a prednášať krátke literárne útvary, riekanky, básne
Výchovno-vzdelávacie cieľ:	Zapamätať si báseň pre mamičku, ktorou ju potešíme na vystúpení na deň matiek.
Stratégie:	Nácvik básne
Pomôcky:	Obrázky o rodine

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

- ▶ Deti sedia na stoličkách popri sebe, najprv im učiteľka ukáže obrázky rodiny.
- ▶ „Deti, viete, mi povedať čo vidíte na obrázkoch pred sebou?“
- ▶ „Áno. Máte pravdu, na obrázkoch je nakreslená rodina.“ „A viete mi povedať kto každý tam z rodiny je? Sú tam mama, ocko, deti výborne. „Kto ešte môže patriť do rodiny?“ Starí rodičia. Výborne. „Koho máte vy deti doma? Kto tvorí vašu rodinu? Koľko Vás doma je? Každý dostane priestor na to, aby povedal niečo o svojej rodine a kto každý do rodiny patrí. A viete mi deti povedať aký sviatok sa teraz blíži? Áno budú mať sviatok vaše mamky. A viete aký darček im môžeme dať? Keďže ste ešte malí a nemáte peniaze na to, aby ste mamkám niečo kúpili pripravíme im prekvapenie v podobe programu kde im zarecituje básne a zaspievame piesne. A dnes Vám takú báseň o mamke poviem.“

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

► Mamičke

Mamička mi dáva božtek na líčko i malý noštek.
V náruči a zohrieva, i pesničku zaspieva.
Pofúka mi boľáčku, utrie slzu na líčku.

Podrží ma za ručičku,
keď kráčame po chodníčku.

Mamička mi hladí vlásky
a ja viem, že je to z lásky.
Vždy je pri mne, ľúbi ma,
mamka moja jediná!

Deťom zopakujeme báseň aspoň trikrát. Potom si báseň povieme po veršoch. Po strofách a nakoniec celú. Potom si vyvoláme deti po skupinkách i po jednotlivcoch.

„Deti toľko krát sme si báseň rozprávali až ju viete už celú. Mamičkám ju teraz môžeme na našom vystúpení povedať a ony sa budú veľmi tešiť, že ste im pripravili takýto krásny darček k ich sviatku.“

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

- ▶ Na vystúpení na deň matiek, ktoré sa konalo v našej materskej škole, deti predviedli krásny program, v ktorom bola zapojená báseň, ktorú si deti osvojili. V programe boli v hlavných úlohách zapojené deti z marginalizovaných rómskych komúnít.

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095

Číslo zmluvy: OPV/27/2013

- ▶ Deti okrem básni predviedli aj scénu o mravčekomu Lolovi. Pointou scény bolo, ako si máme navzájom pomáhať. Vystúpili aj z piesňami o mame ako aj z tancom v závere programu, v ktorých vynikol ich hudobný talent.

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

- ▶ Cieľom bolo podotknúť a ukázať rodičom, že pre ich deti nie je materská škola strašiakom a že predškolská výchova je veľmi dôležitá. Ukázali sme im že ich deti dokážu vychádzať i spolupracovať s ostatnými deťmi s majoritnej spoločnosti a dokážu spolu vytvoriť krásny kultúrny zážitok, ktorí mali všetci. Vystúpenie sa rodičom veľmi páčilo a my sme dosiahli stanovený cieľ.

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

Literatúra

- ▶ Metodické námety pre učiteľov a asistentov učiteľov v materských školách (Učebný text pre ďalšie vzdelávanie) 1. Časť , Prešov 2005
- ▶ Godla, F.: Prečo je potrebné písať a hovoriť o pedagogike orientovanej na potreby výchovy a vzdelávania rómskych žiakov. In: Romano nevo ľil,č. 448-454/2000
- ▶ Pruha,J.: Multikultúrni výchova.Praha: ISV,2001
- ▶ SCHOLZ ,M. : Der Weg von Integration zur Inklusion- Versuch einer Begriff bestimmung. In: Sonderpädagogik in Bayern,50,2007, č.1,s. 2-9
- ▶ ISCED 0

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ
ITMS: 26130130095 Číslo zmluvy: OPV/27/2013

Ďakujem za pozornosť.